

Sygn. akt V CSK 437/07

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Bączyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie z powództwa Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej S.A. w L. przeciwko Miejskiemu Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej „T.(...)” S.A. w L.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 22 lutego 2008 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 11 maja 2007 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy oddalił powództwo Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej S.A w L. przeciwko Miejskiemu Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej T.(...) S.A w L. o zapłatę kwoty 203.376,11 zł. Kwota ta obejmowała środki pieniężne tworzące

zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, które – w ocenie powoda - pozwane Przedsiębiorstwo powinno przekazać powodowi w związku z przejściem przez powoda grupy pracowników po przejściu części zakładu pracy na podstawie art. 23¹ k.p. Rozstrzygnięcie to zapadło po dokonaniu następujących ustaleń faktycznych.

W dniu 1 lipca 2005 r. nastąpiło przejście części pozwanego Przedsiębiorstwa (zakładu pracy) na rzecz powoda na podstawie art. 23¹ § 1 k.p. Powołana przez strony procesu komisja ustaliła, że w wyniku rozliczeń na dzień 31 maja 2006 r. strona pozwana miała przekazać powodowi kwotę 203.376,11 zł stanowiącą środki zakładowego funduszu świadczeń socjalnych działającego w pozwanym Przedsiębiorstwie. Na podstawie porozumienia z dnia 2 sierpnia 2003 r. określono wysokość środków podlegających przekazaniu, a sposób i termin takiego przekazania miał być uregulowany w odrębnym porozumieniu. Strona pozwana odmówiła jednak podpisania takiego porozumienia, dokonała potrącenia zgłoszonej wobec niej wierzytelności z wierzytelnością własną w stosunku do powoda. Podnosiła też brak legitymacji czynnej powoda w zakresie dochodzonego roszczenia. Sąd Okręgowy podzielił ten zarzut i stwierdził, że do dochodzenia przez powoda środków pieniężnych stanowiących fundusz świadczeń pracowniczych pracodawcy przekazującego uprawniony jest wyłącznie fundusz pracodawcy przejmującego, a powód (nowy pracodawca) administruje tylko tymi środkami. Gdyby przyznać takiemu administratorowi funduszu legitymację czynną, przejmujący pracowników zakład pracy (powód) musiałby dochodzić wypłacenia środków funduszu jedynie na rzecz administrowanego przez siebie funduszu. Z powództwem w takiej sytuacji mógłby wystąpić natomiast tylko Prezes Zarządu powodowego Przedsiębiorstwa, ponieważ zgodnie z regulaminem funduszu, zarządza on jego środkami.

Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda. Sąd ten rozważał dwie zasadnicze kwestie prawne: legitymację czynną w zakresie roszczenia o wypłacenie środków pieniężnych tworzących zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (zfsś) oraz sposób sformułowania żądania przez podmiot uprawniony. Przyjął istnienie legitymacji czynnej powodowego Przedsiębiorstwa, powołując się na postanowienia ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. Nr 70, poz. 336 ze zm., cyt. dalej jako „ustawa z 1994 r.”). Stwierdził jednak, że powód powinien sformułować żądanie w ten sposób, iż domaga się „nakazania przejmowanemu (pозwanemu) wykonania obowiązku ustawowego poprzez przekazanie środków z jednego funduszu

na drugi”, a nie zasądzenia tych środków na rzecz strony powodowej. Z racji wadliwego sformułowania żądania pozwu powództwo zatem nie mogło być uwzględnione.

W skardze kasacyjnej powód podnosił zarzuty naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c., art. 7 ust. 3b ust. 3c i ust. 3d ustawy z 1994 r., art. 56 k.c., art. 65 k.c. i art. 354 § 1 k.c. Wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie – wydanie wyroku reformatoryjnego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Nie może być brany pod uwagę zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., umotywowany w sposób wskazany w skardze kasacyjnej, z tej racji, że przepis ten nie dotyczy kwestii wszechstronnego rozważania materiału dowodowego.

Oba Sądy ustaliły, że doszło do przejścia części zakładu pracy (pозwanego Przedsiębiorstwa) na powoda na podstawie art. 23¹ § 1 k.p. W przepisie art. 7 ustawy z 1994 r. uregulowano prawne konsekwencje przejścia zakładu pracy na pracodawcę zobowiązanego do tworzenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (zfśś) w zakresie losu środków prawnych należących do funduszu tworzonego przez poprzedniego (przejmowanego) pracodawcę. Otóż w razie przejścia części zakładu pracy na pracodawcę zobowiązanego do tworzenia funduszu, fundusz pracodawcy przejmującego zwiększa się, w części przypadającej na liczbę przejmowanych pracowników, o równowartość środków pieniężnych funduszu pracodawcy przekazującego, skorygowanych odpowiednio o należności i zobowiązania funduszu, według stanu na ostatni dzień miesiąca, w którym następuje przejście (art. 7 ust. 3b ustawy). Zasady podziału środków stanowiących równowartość odpisu podstawowego, obciążającego koszty pracodawcy przekazującego, dotyczącego roku, w którym następuje przejście części zakładu pracy, określa porozumienie między pracodawcami (art. 7 ust. 3c). Przekazywanie środków funduszowych między pracodawcami następuje w terminie 30 dni od daty przejścia części zakładu pracy, chyba że porozumienie między pracodawcami stanowi inaczej (art. 7 ust. 3d).

Trafne jest stanowisko Sądu Apelacyjnego co do tego, że gromadzone przez pracodawcę środki należące do omawianego funduszu stanowią element majątku tego pracodawcy (art. 3 ust. 1, art. 5 ust. 1 ustawy). Oceny tej nie może podważać art. 10 ustawy, w którym stwierdzono, że „środkami funduszu administruje pracodawca”. Oznacza to, że dla innych podmiotów wskazanych w ustawie (np. związków zawodowych) przewidziano tylko określone uprawnienia kontrolne (art. 8 ust. 3 ustawy).

Dysponowanie środkami funduszu przez pracodawcę podlega jednak znacznemu ograniczeniu w interesie pracowników zakładu pracy tworzącego fundusz (art. 8 ustawy; por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 sierpnia 2005 r., I PK 12/05, OSNIPUS 2006, z. 11-12, poz. 182), a środki funduszu lokowane są na odrębnym rachunku bankowym pracodawcy (art. 12 ust. 1 ustawy).

Nie można podzielić natomiast stanowiska Sądu Apelacyjnego, że wprowadzie z art. 7 ust. 3b wynika *ex lege* „obowiązek przekazania środków pieniężnych przez zakład przejmowany” nowemu pracodawcy, ale w zakresie tego obowiązku „pracodawca przejmowany nie jest dłużnikiem przejmującego, bo nie istnieje pomiędzy nimi żaden stosunek zobowiązaniowy”. W każdym razie niezbyt zrozumiała jurydycznie jest koncepcja, w której przy konstatacji wyraźnego obowiązku wynikającego z ustawy odrzuca się możliwość ujęcia tej powinności w ramy stosunku obligacyjnego (art. 353 k.c.). Treść art. 7 ust. 3b ustawy z 1994 r. wskazuje na to, że możliwe byłoby jednak konstruowanie takiego zindywidualizowanego stosunku powstającego *ex lege*. W ustawie określone bowiem zostały podmioty tego stosunku („pracodawca przejmujący” jako wierzyciel i „pracodawca przekazujący” jako dłużnik). Określone zostało samo świadczenie i jego postać (*verba legis*: fundusz pracodawcy przejmującego zwiększa się o równowartość środków pieniężnych funduszu pracodawcy przekazującego). Chodzi tu niewątpliwie o świadczenie pieniężne obciążające pracodawcę przekazującego wobec pracodawcy (zakładu pracy) przejmującego. W dodatku właśnie konstrukcja stosunku obligacyjnego zapewnia przejmującemu zakładowi pracy odpowiedni instrument prawny służący wyegzekwowaniu powinności statuowanej *ex lege* w art. 7 ust. 3b ustawy. Odpowiednie porozumienie stron, przewidziane w art. 7 ust. 3c ustawy, służy już jedynie sprecyzowaniu wysokości przekazanych środków pomiędzy zainteresowanymi pracodawcami oraz ustaleniu ewentualnego terminu ich przekazania (art. 7 ust. 3d). W konsekwencji należałoby przyjąć, że w razie przejścia części zakładu pracy na podstawie art. 23¹ § 1 k.p. na pracodawcę zobowiązanego do tworzenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych pracodawcy przejmującemu służy wobec pracodawcy przekazującego roszczenie o wypłatę środków pieniężnych zgromadzonych na tym funduszu w wysokości określonej w art. 7 ust. 3b ustawy z dnia 4 marca 1994 r.

W tej sytuacji należy uznać za trafny zarzut naruszenia art. 7 ust. 3b ustawy z 1994 r. w wyniku przyjęcia, że nie stwarza on odpowiednich podstaw do konstruowania powstającego *ex lege* stosunku obligacyjnego pomiędzy poprzednim i nowym pracodawcą w rozumieniu art. 23¹ § 1 k.p. Uzasadniało to konieczność uchylecia

zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.). Tym samym bezprzedmiotowe stały się pozostałe zarzuty naruszenia prawa materialnego. Nieuzasadniona okazała się też twierdzenie skarżącego, że źródłem omawianego stosunku prawnego mogłoby być już samo porozumienie przewidziane w art. 7 ust. 3c i ust. 3d ustawy z 1994 r., aczkolwiek trafnie podniesiono w skardze to, że w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku w ogóle nie rozważono prawnego znaczenia wspomnianego porozumienia w omawianym zakresie (np. odnośnie do samego terminu wykonania obowiązku przekazania środków pieniężnych pomiędzy pracodawcami tworzącymi fundusz).